

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

(L115/08)

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art.111 alin.(1) din Constituție,
Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă intitulată *Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al României*, inițiată de 5 parlamentari din Grupurile parlamentare ale PC (Bp. 727/2007).

I. Principalele reglementări

Prin această inițiativă legislativă se propune modificarea dispozițiilor art. 166¹ din Codul penal, în sensul revenirii la forma avută înainte de modificarea acestuia prin Legea nr. 278/2006, forma propusă fiind următoarea:

"Art. 166¹ - Acțiuni împotriva ordinii constituționale

Inițierea, organizarea, săvârșirea sau sprijinirea de acțiuni care pot pune în pericol sub orice formă ordinea constituțională, caracterul național, suveran, independent, unitar și indivizibil al statului român se

pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Fapta de a îndemna publicul la săvârșirea faptelor prevăzute în alin.(1) se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani.

Dacă fapta prevăzută în alin.(2) a avut ca urmare săvârșirea infracțiunii la care s-a îndemnat, pedeapsa este cea prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

Întreprinderea oricărei acțiuni pentru schimbarea prin violență a ordinii constituționale se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi."

II. Propuneri și observații

1. Propunerea este criticabilă atât în ceea ce privește claritatea textului, cât și în ceea ce privește limitările aduse dreptului la libera exprimare.

Astfel, protejarea caracterului național, unitar și indivizibil al statului, a suveranității și independenței acestuia nu trebuie înțeleasă în sensul sancționării exprimării unor opinii politice.

Se constată în primul rând că în alin.(1) se folosește expresia "*care pune în pericol sub orice formă*" ordinea constituțională, fără a explica semnificația acesteia. În aceste condiții interpretarea stării de pericol poate face obiectul unei aprecieri discreționare și, în același timp, creează dificultăți reale pentru destinatarul normei în a înțelege semnificația acesteia și conduita pe care trebuie să o adopte.

În al doilea rând, la alin. (2) textul sancționează îndemnul publicului la săvârșirea faptelor prevăzute la alin.(1), ceea ce poate duce la o interpretare în sensul sancționării unei simple exprimări a unor idei politice, cum ar fi cele care susțin o altă formă de guvernământ sau de organizare statală. Și în acest caz se observă că măsura de restrângere a libertății de exprimare este lipsită de claritate și nu apare ca necesară într-o societate democratică, menținerea ei lăsând deschisă posibilitatea Curții Europene a Drepturilor Omului de a sancționa caracterul neconform al acesteia cu art. 10 alin.(2) din *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului libertatea de exprimare reprezintă unul dintre fundamentele unei societăți democratice și una dintre condițiile primordiale ale progresului

societății și ale împlinirii individuale, acoperind nu numai informațiile sau ideile care sunt favorabile sau care sunt considerate inofensive sau indiferente, ci și pe acelea care offensează, șochează sau îngrijorează un anumit segment al populației. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, în absența cărora nu există societate democratică.

Potrivit art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, restrângerea exercițiului libertății de exprimare este permisă numai prin lege, pentru asigurarea unuia dintre scopurile legitime enumerate limitativ în alin.(2) și doar în cazul în care măsura este *"necesară într-o societate democratică"*.

În legătură cu prima condiție, trebuie precizat că nu este suficientă doar prevederea măsurii de restrângere într-o lege, în sens larg, ci reglementarea acesteia trebuie să fie suficient de precisă pentru a permite destinatarului normei să o înțeleagă și să își adapteze conduita cerințelor legale, prevăzând cu un grad de exactitate rezonabil consecințele ce pot decurge din încălcarea măsurii de restrângere.

Analiza necesității unei măsuri ce afectează libertatea de exprimare, pentru a duce la concluzia compatibilității cu prevederile convenției, trebuie să evidențieze, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, faptul că această măsură răspunde unei nevoi sociale imperioase, este proporțională cu scopul legitim urmărit, iar motivele invocate trebuie să fie pertinente și suficiente.

2. În propunerea legislativă se susține că noua formulare a art. 166¹ din Codul penal contravine Constituției României întrucât nu are în vedere incriminarea faptelor de incitare la discriminare sau la separatism teritorial. Menționam că, potrivit art. 317 din Codul penal, este pedepsită infracțiunea de incitare la discriminare, infracțiune în al cărei conținut constitutiv intră ca element material al laturii obiective *"instigarea la ură pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA"*.

De asemenea, *Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată*, sancționează faptele de discriminare, altele decât cele care intră sub incidența art. 317 din Codul penal.

Menționăm, de asemenea, că dispozițiile art. 166¹ din Codul penal trebuie interpretate în corelație cu alte prevederi din Codul penal - art. 321 privind *ultrajul contra bunelor moravuri și tulburarea ordinii și liniștii publice*, precum și art. 324 privind *instigarea publică și apologia infracțiunilor*, prevederi care interzic incitarea la violență publică, manifestările obscene sau contrare bunelor moravuri, precum și îndemnarea publicului prin grai, scris sau prin orice alte mijloace la nerespectarea legilor ori la săvârșirea faptelor ce constituie infracțiuni:

"Art. 321 - Ultrajul contra bunelor moravuri și tulburarea ordinii și liniștii publice

Fapta persoanei care, în public, săvârșește acte sau gesturi proferează cuvinte ori expresii, sau se dedă la orice alte manifestări prin care se aduce atingere bunelor moravuri sau se produce scandal public ori se tulbură, în alt mod, liniștea și ordinea publică, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.

Dacă prin fapta prevăzută la alin.(1) s-au tulburat grav liniștea și ordinea publică, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani."

"Art. 324 - Instigarea publică și apologia infracțiunilor

Fapta de a îndemna publicul prin grai, scris sau prin orice alte mijloace, de a nu respecta legile, ori de a săvârși fapte ce constituie infracțiuni, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea la săvârșirea căreia s-a instigat.

Dacă fapta prevăzută în alin. (1) este săvârșită de un funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat ori de către o persoană dintre cele prevăzute în art. 160, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea la săvârșirea căreia s-a instigat.

Dacă instigarea publică a avut ca urmare săvârșirea infracțiunii la care s-a instigat, pedeapsa este cea prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

Purtarea în public a unei uniforme, embleme, insigne sau altor asemenea semne distinctive neautorizate, în scopurile arătate în alin.(1), se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează laudarea în public a celor care au săvârșit infracțiuni sau a infracțiunilor săvârșite de aceștia."

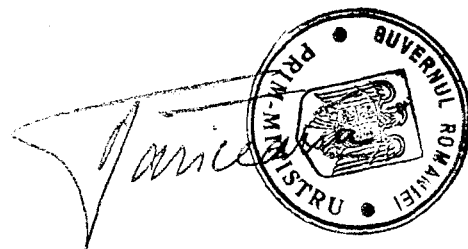
3. Considerăm așadar că textul art. 166¹ din Codul penal, corelat și

cu alte prevederi ale Codului penal și legilor speciale în vigoare, are în prezent o formulare suficient de largă pentru a permite pedepsirea faptelor care prezintă un pericol real la adresa suveranității, independenței, unității, indivizibilității și caracterului național al statului român. În formularea sa actuală textul art. 166¹ se referă la *"întreprinderea oricărei acțiuni pentru schimbarea prin acțiuni ilegale și prin violență a ordinii constituționale"*, asigurând astfel un echilibru între cerința respectării principiului libertății de exprimare și a celorlalte drepturi și libertăți fundamentale, garantate prin însăși Constituția României, și necesitatea apărării caracterului național, suveran și independent al statului român.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Călin POPESCU – TĂRICEANU

Domnului senator **Nicolae VĂCĂROIU**

Președintele Senatului